

[Udenrigsministeren]

Et andet afgørende område er støtten til de politiske og økonomiske reformprocesser i de enkelte lande. Fremme af de politiske reformprocesser er det, der normalt går under betegnelsen »good governance« – altså god regeringsførelse – og det omfatter hele det reformkompleks, der skal sikre at fastholde det enkelte menneskes samfundsindsigt, medindflydelse og retssikkerhed og den generelle respekt for menneskerettighederne, og det indebærer, at abstrakte rettigheder hele tiden må overføres til konkrete og fremadrettede indsatser, sådan som vi har gjort det fra dansk side. Ytringsfrihed er også et spørgsmål om støtte til opbygning af en fri presse; åbenhed og gennemsigtighed i den offentlige forvaltning er også et spørgsmål om f.eks. ombudsmandsinstitutioner og om reform af den offentlige sektor; et politisk system, der kan holde de politiske magthavere ansvarlige og sikre borgernes frie deltagelse i beslutningsprocesserne, drejer sig også om at give bistand til afholdelse af valg og om at støtte lovreformprocessen; et retssystem, hvor domstolene uafhængighed er borgernes garanti mod magtmisbrug og påtrykning, er også et spørgsmål om retstræningsprogrammer og om udbygning af de juridiske uddannelser.

Alt det, jeg har nævnt her, er reformprocesser, som det vil tage mange år at gennemføre; det er i den forbindelse vigtigt at fastholde og udbygge den politiske dialog, og der er vel intetsteds, hvor EF-landene er i så tæt løbende kontakt med vore samarbejdspartnere som netop i Afrika.

Når vi taler om at støtte de økonomiske reformprocesser, drejer det sig først og fremmest om en liberalisering af økonomien både indadtil og udadtil, en fri markedsøkonomi, som skaber de incitamenter og muligheder for den enkelte, som er nødvendige, men det er også en proces, som stiller krav om social balance, om sikring af de svage befolkningsgrupper, om kvindernes aktive deltagelse i udviklingsprocessen og om en offentlig sektor, som kan tilvejebringe rammerne for sådan en udvikling.

Det er, som vi har set det ikke mindst i forbindelse med Verdensbankens Afrikaprogram, en proces, som stiller store krav til det internationale samfund om tilstrækkelig støtte og om støtte på nye måder, først og fremmest i form af betalingsbalancestøtte og andre former for bredere anlagt programbistand som supple-

ment til allerede eksisterende projektsamarbejde. Projektbistanden vil også ændre karakter i lyset af de ændrede vilkår. I de områder, hvor AIDS-epidemien truer med at rive en hel generation bort, vil vi være nødt til at overveje vore strategier og vore programmer helt fra bunden.

En bæredygtig udvikling forudsætter, at modtagerlandet bliver i stand til at videreføre de aktiviteter, der sættes i gang, og det rejser spørgsmålet om opbygning af modtagerlandenes institutioner, sammensætningen af de offentlige udgifter og den administrative kapacitet, og vi er i dag i den paradoksale situation, at selv om behovet for bistand er der, er evnen til at udnytte den ofte helt utilstrækkelig. Så det er vigtigt at fjerne flaskehalsene, men det vil kræve samarbejde mellem modtagerlandet og alle donorerne.

Det samme vil også en effektiv varetagelse af miljøhensynet i udviklingssamarbejdet, og her er vi fra dansk side også ganske langt fremme. Danida kom allerede for 3 år siden med en handlingsplan for miljø og udvikling, og der er siden, bl.a. i den reviderede Sudan-Sahel-strategi, gjort en betydelig indsats for at integrere miljøaspekterne i de praktiske bistandsprogrammer, og den indsats må vi nu ligesom alle andre vestlige lande vurdere i lyset af resultaterne af FN's konference om miljø og udvikling i Rio, ikke mindst med henblik på at forebygge nye miljøkatastrofer og dermed nye nødhjælpssituationer.

På lidt længere sigt vil også et øget regionalt økonomisk samarbejde kunne få stor betydning, og det er der gode økonomiske grunde til. De officielle handelsstrømme går i dag langt overvejende mellem Afrika og Europa, og kun en meget begrænset del af samhandelen er mellem de afrikanske lande indbyrdes, så en forøgelse her vil i sig selv være væksthæmmende. Det er et klart ønske fra de afrikanske landes side, og det er bl.a. kommet til udtryk i OAU's hensigtserklæring om at arbejde hen imod et afrikansk fællesmarked, og det er også en proces, som vi må støtte fra europæisk hold.

Men vi må også kigge ind ad egne vinduer og meget nøje vurdere mulighederne for på gældsområdet, på handelsområdet og i politisk sammenhæng yderligere at støtte de afrikanske lande, og det er ikke gjort med overskrifter alene. De fleste afrikanske lande har,